

NÉMETH KÁROLY

1922. december 14. Páka, Zala vármegye – 2008. március 12. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Horling Róbert, Bisztray Károly

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MDP Csongrád Megyei Bizottsága első titkára	1954. április–1956. október 31.
Az MDP KV póttagja	1956. július 21.–1956. október 31.
Az MSZMP Csongrád Megyei Intéző Bizottsága elnöke	1956. november–1957. június
Az MSZMP Csongrád Megyei Bizottsága első titkára	1957. június–1959. december
Az MSZMP IKB, illetve KB tagja	1957. február 26.–1988. május 22.
Az MSZMP KB Mezőgazdasági Osztálya vezetője	1959. december 5.–1962. november 24.
Az MSZMP KB titkára	1962. november 24.–1965. június 25.
Az MSZMP Budapesti Bizottsága első titkára	1965. június 28.–1974. március 20.
Az MSZMP PB póttagja	1966. december 3.–1970. november 28.
Az MSZMP PB tagja	1970. november 28.–1988. május 22.
Az MSZMP KB titkára	1974. március 20.–1987. június 23.
Az MSZMP KB főtítkárhelyettese	1985. március 28.–1987. június 23.
Az Elnöki Tanács elnöke	1987. június 25.–1988. június 29.

PÁLYÁJA

Apja Németh József földműves, anyja Bek Anna állami szülésznő volt. Szülei az első világháború előtt kivándoroltak Amerikába, de 1920-ban hazatértek.

Az elemi iskolát Pákán, a négy polgárit Zalaegerszegen végezte. 1939-től Budapesten a Kozma testvérek hentesárugyárában hentes- és mészárostanoncként, 1941-től ugyanott -segédként dolgozott. 1942-ben szülőfalujába visszatérve a körjegyzőségen alkalmazták mint írnokot. 1943-ban behívták katonának, Budapesten a XI-es helyőrségi kórházban szolgált. 1944. decemberben egy kórházvonattal Németországba vitték, de útközben megsebesült, s csak 1945. júliusban érkezett vissza Magyarországra.

1945-ben belépett a Magyar Kommunista Pártba, 1946-ban két hónapos pártiskolára küldték, majd megtették szülőfaluja párttitkárává. 1946. májustól a Novai járás egyik körzetének titkáráként, 1947. szeptembertől a Zala megyei pártbizottság tömegszervezőjeként, 1948. októbertől immár a kommunista és a szociáldemokrata párt egyesítésével létrejött Magyar Dolgozók Pártja Zala Megyei Bizottsága oktatási felelőseként, 1949. szeptembertől Agitációs és Propaganda Osztálya vezetőjeként tevékenykedett. 1952 őszétől az MDP kétéves pártfőiskolájának hallgatója volt, amelynek elvégzését

követően a Csongrád megyei pártbizottság élére állították. 1956. júliusban póttagként bekerült az MDP Központi Vezetőségébe.

Az 1956-os forradalom idején Hódmezővásárhely központtal (1961-ig a város volt Csongrád megyei székhelye) katonai közigazgatást vezetett be, parancsainak végrehajtója Gyurkó Lajos vezérőrnagy egységei voltak. „Az ellenforradalom elleni harc során és a rend helyreállítása érdekében kifejtett munkája elismeréséül” adományozandó kormánykitüntetés előterjesztése szerint Némethnek „nagy szerepe volt a fegyveres erők összefogásában, ahol szükséges volt, határozott utasítást adott tűzparancsok kiadására az ellenforradalmi elemekkel szemben, akik támadólag léptek fel.”

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után belépett a Magyar Szocialista Munkáspártba, s újra átvette a megye irányítását. Az idézett előterjesztés szerint november 4-ét követően „azonnal hozzáfogott a hatalom megszilárdítása érdekében a Karhatalom és a Párt szervezéséhez, a szovjet csapatokkal a kapcsolatot felvéve, aktív tevékenységet fejtett ki a Karhatalom felfegyverzésében, majd az ellenforradalmi elemek lefegyverzésében. Nagy része volt a Karhatalom harci készségének és helytállásának állandó fokozásában.”

Az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottsága 1957. február 26-i ülésén kooptálta a testületbe. 1958. novemberben országgyűlési képviselővé választották, attól kezdve 1988-ig folyamatosan a parlament tagja volt. 1959. decemberben Budapestre helyezték a KB Mezőgazdasági Osztálya vezetőjének. Az MSZMP VIII. kongresszusán (1962. november 20–24.) a KB Titkársága tagjának választották, a KB Mezőgazdasági Osztálya mellett 1963-ig a Békés, a Hajdú-Bihar, a Heves és a Szolnok megyei pártbizottságot is felügyelte. A mezőgazdaságért felelős KB-titkárként nem gördített akadályokat az agráriumban tervezett reformok elé, amelyek alapvetően elődje, Fehér Lajos – akkor miniszterelnök-helyettes és a Politikai Bizottság tagja – nevéhez köthetőek.

1965. júniusban az MSZMP Budapesti Bizottsága első titkára lett, de állandó meghívottként továbbra is részt vett a KB Titkársága, valamint a PB ülésein is. 1966. decemberben póttagként bekerült a PB-be, 1970. novemberben, a póttagság intézményének megszüntetésekor rendes tag lett. Az állampárt legfőbb vezető testületében a kádári centrumhoz tartozott, vagyis fenntartások nélkül követte az első titkár által megszabott irányvonalat. Kádár főként azért számított rá, mert levette a válláról az apparátus mindennapjai irányításának gondját. Így történhetett, hogy az 1968-as „új gazdasági mechanizmus” atyjának számító reformer Nyers Rezső 1974. márciusi leváltásakor a hajdani henteslegény kapta meg a gazdaságpolitikai KB-titkár posztját, vagyis ő felügyelte a KB gazdaságpolitikai, a területi gazdaságfejlesztési és a pártgazdasági és ügykezelési osztályt. A keményvonalas Biszku Béla 1978. áprilisi menesztésekor az első titkár állandó helyettese lett (ezt a nyilvánosság felé nem kommunikálták), felügyeleti területeként a Párt- és Tömegszervezetek Osztályát és a Pártgazdasági és Ügykezelési Osztályt határozták meg. Ezek folyamányaként a KB mellett működő bizottságok és munkaközösségek közül 1974–1978 között a Gazdaságpolitikai Bizottság, 1975–1980-ban a Közgazdasági Munkaközösség, 1978-tól 1987-ig az Ifjúsági Bizottság, 1980–1987 között a Pártépítési Munkaközösség elnöke volt. Az MSZMP XIII. kongresszusán (1985. március 25–28.) a főtitkárrá előlépett Kádár mellé őt választották meg főtitkárhelyettesnek, felügyeleti területe változatlan maradt, valamint ő elnökölt a KB 1986. márciusban felállított Káderpolitikai Bizottsága ülésein is.

1987. júniusban felfelé buktatták, Losonczy Pált követte a kollektív államfői testület, az Elnöki Tanács élén (1967. áprilistól a grémium tagja volt). Az 1988. májusi országos pártértekezleten Kádárral és a régi gárda több tagjával együtt eltávolították a vezető testületekből (nem jutott be a KB-ba, így a PB-ben sem maradhatott benn), 1988. június végén távozott az államfői székéből is, és nyugdíjba vonult.

FŐ MŰVEI

Tettekkel, felelősséggel. Kossuth Kiadó, Budapest, 1974.

A magasabb követelmények útján. Válogatott beszédek és cikkek, 1974–1979. Kossuth Kiadó, Budapest, 1979.

Párt, társadalom, politika. Válogatott beszédek és cikkek, 1979–1986. Kossuth Kiadó, Budapest, 1986.

FORRÁSOK

Az MDP Politikai Bizottsága 1954. március 16-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 53/165. őrzési egység. http://www.digitarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jspx?ADT_ID=39472&MT=1 (A letöltés ideje 2015. január 18.)

<http://www.munkaspart-2006.hu/jegyzet/in-memoriám-nemeth-karoly-/1922-2008./index.html> (A letöltés ideje 2015. január 18.)

IRODALOM

Kahler Frigyes (szerk.): *Sortüzek*, 1956. Antológia, *Lakitelek*, 1993.

Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: *Kinek a forradalma?* Püski–Kortárs, Budapest, 1997.

Markó László: *A magyar állam főméltóságai. Szent Istvántól napjainkig.* Életrajzi lexikon. Magyar Könyvklub, Budapest, 2000. 90.